

Govor poslanika u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH Velimira Jukića na 70. Rose - Roth seminaru Parlamentarne skupštine NATO-a

Sarajevo, 19. mart 2009.

"Iza nas je dug period plodonosne suradnje između BiH i NATO-a; od izravne potpore ove multilateralne organizacije procesu izgradnje mira i sigurnosti u BiH, do stručne i materijalne podrške koja je rezultirala reformom sustava obrane, kao jedne od svijetlih točaka u procesu približavanja Bosne i Hercegovine euro-atlantskim integracijama.

Ovaj proces suradnje tijekom vremena je doživio poželjnu i svrsishodnu transformaciju, od direktnog učešća u osiguranju sigurnog okružja u poslijeratnoj Bosni i Hercegovini, do partnerskog odnosa koji se očituje u prijemu BiH u program „Partnerstvo za mir“ u prosincu 2006. godine, u okviru kojeg djeluju različite inicijative i programi koje za krajnji cilj imaju punopravno članstvo Bosne i Hercegovine u NATO-u. Istovremeno ne ispušta se iz vida prvotna uloga Saveza, a to je stabilizacija i očuvanje mira. U tom smislu razmatra se i eventualna evolucija operacije ALTHEA, što će zavisiti od objektivne procjene potreba na terenu.

U okviru ovog procesa Parlamentarnoj skupštini BiH pripada važna uloga, osobito u dijelu ostvarenja pune demokratske kontrole nad vojnim snagama, što je ključna sastavnica procesa reforme obrambenog i sigurnosnog sustava. Naravno, potrebno je i dalje raditi na unapređenju međuoperativnosti snaga NATO-a i Oružanih snaga BiH u cilju daljnje integracije bosanskohercegovačkog obrambenog sustava u NATO okvire. U tom smislu značajno je nedavno potpisivanje „Sporazuma o statusu snaga“ u okviru programa Partnerstvo za mir, koji će uvelike olakšati praktičnu suradnju sa zemljama članicama NATO-a, osobito u pravcu sprovođenja zajedničkih operacija i vježbi.

Potrebno je ovdje istaći i polja suradnje koja sve više dobivaju na značaju a dio su misije NATO-a u BiH, kao što su: civilno planiranje u slučaju vanrednih okolnosti; jačanje

učešća znanosti u naporima za održanje mira i sigurnosti, te snažniji iskorak prema javnosti koju treba upoznati sa svim prednostima naše suradnje.

Suradnja BiH i NATO-a precizirana je u „Individualnom partnerskom programu“. Kao što je poznato radi se i na izradi „Akcionog plana za individualno partnerstvo“, a sve u cilju jačanja suradnje sa NATO-om. Premda je reforma obrane svijetla točka, potrebno je nastaviti usklađivati daljnje napore sa aktualnim mandatom NATO-a, prevashodno na polju reforme obrane, borbe protiv terorizma, obavještajnih djelatnosti, te po pitanju privođenja osumnjičenih za ratne zločine.

NATO samit u Bukureštu iz travnja 2008. godine, dao je okvirne smjernice za daljnju suradnju BiH i NATO-a, koja se treba voditi posredstvom mehanizma „Intenziviranog dijaloga“ o širokoj paleti političkih, vojnih, finansijskih i sigurnosnih pitanja koja se vežu za ambiciju punopravnog članstva. Konkretizaciju postojećih oblika suradnje vidimo i u potpisivanju „Sporazuma o sudjelovanju Oružanih snaga BiH u Međunarodnoj misiji u Afganistanu (ISAF)“, kao i „Finansijskog sporazuma između Ministarstva obrane BiH i NATO-a“, a na temelju kojih je Bosna i Hercegovina postala članicom misije ISAF-a. Ovim činom BiH je još jednom pokazala spremnost za ispunjavanjem obveza koje sa sobom nosi članstvo u NATO-u. Sve do sada učinjeno služi kao poticaj za ulaganje dodatnih napora kako bi se što žurnije ispunili svi preostali uvjeti za pristupanje NATO-u.

Kao jedan od sljedećih koraka nameće se potreba usvajanja „Akcionog plana za članstvo“; inicijative koja je pokrenuta na Washingtonskom samitu iz 1999. godine. Radi se o iskušanom konceptu koji je pomogao pristupanje sedam zemalja NATO-u u drugom poslije-hladno ratovskom krugu proširenja iz 2004. godine (Bugarska, Estonia, Latvia, Lithuania, Rumunia, Slovačka i Slovenija).

„Akcioni plan za članstvo“ je NATO program koji podrazumijeva savjetodavno djelovanje, pomoć i praktičnu potporu prilagođenu individualnim potrebama zemalja koje pretendiraju na članstvo u Savezu. Sudjelovanjem u ovom programu BiH bi napravila još jedan značajan iskorak prema članstvu i pridružila se drugim zemljama u regionu: Albaniji, Hrvatskoj i Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji.

Suština je da zemlje koje sudjeluju u „Akcionom planu za članstvu“ imaju sačinjene pojedinačne i državne planove sa podacima o pripremnim aktivnostima za potencijalno buduće članstvo, a tiču se političkih, ekonomskih, obrambenih, sigurnosnih, pravnih, kao i drugih aspekata značajnih za realizaciju članstva.

Pristupanjem u program „Akcioni plan za članstvo“ BiH preuzima aktivniju ulogu u planiranju resursa, mjera i aktivnosti koje je potrebno realizirati za postizanje strateškog cilja članstva u Savezu. U tom smislu, od izuzetne je važnosti zadržati i regionalnu perspektivu koja podrazumijeva redovne susrete i razmjene mišljenja između NATO članica i zemalja koje nastoje ostvariti članstvo. Akcioni plan za članstvo je i sredstvo putem kojeg Sjeverno-atlantsko vijeće valorizira individualni progres zemalja. S druge strane ovaj instrument pruža model za daljnji razvoj i unapređenje ukupnog procesa planiranja obrane, što je važna stavka kada je u pitanju približavanje euro-atlantskim integracijama.

Pored rečenog, „Akcioni plan za članstvo“ pruža okvir za intenzivno vođenje dijaloga na različitim nivoima i u različitim oblicima, o širokom spektru pitanja koja su relevantna za članstvo u Savezu. Ovaj instrument, međutim, ne treba shvatiti kao mehanizam nadzora ili kontrole, već kao jednu od niza plodonosnih i inovativnih inicijativa, koja ima za cilj pomoći zemljama koje aspiriraju prema članstvu.

Dakle, „Akcioni plan za članstvo“ predstavlja formalnu i praktičnu sponu sa punopravnim članstvom, kao inicijativa koja se odvija u kontinuitetu do samog trenutka pristupanja Savezu. Utoliko je veći i njen značaj za Bosnu i Hercegovinu, jer je približava perspektivi dostizanja punopravnog članstva u Sjeverno-atlantskom vijeću.

Na koncu, koristim ovu prigodu još jednom da istaknem važnost činjenice da je BiH na putu da postane ravnopravan čimbenik unutar Saveza kao moćnog i demokratskog globalnog sigurnosnog okvira, koji je, između ostalog, politikom otvorenih vrata pronašao način da se suoči sa poslijehladnoratovskim sigurnosnim izazovima, ulažući u izgradnju partnerskog odnosa sa drugim zemljama, među kojima, sa zadovoljstvom mogu ustvrditi, se nalazi i Bosna i Hercegovina. " (kraj)